

30ste zondag door het jaar

Ging het vorige week over de volharding in gebed, deze week gaat het ook over gebed maar meer over de voorwaarden. We lezen er in de eerste lezing over bij Sirach, bv. dat je niet moet proberen God om te kopen en zo meer. De christenen moesten worden bevrijd van wat in de joods cultuur van die dagen kennelijk ergernis wekte.

Het gaat vooral om oprechtheid, – om echtheid! Lukas vertelt een ‘casus’, die Jezus zijn leerlingen voorlegt over de farizeeër en de tollenaar. Zo duidelijk, dat zelfs een kind het begrijpt, – herkenbare dingen, ook vanuit de toenmalige joodse cultuur waar schone schijn niet zeldzaam was.

Thema: “Echt en onecht”

EERSTE LEZING uit het boek wijsheid van Jezus Sirach (35,12-14,16-18)

De Heer is een rechter, en bij Hem is geen aanzien des persoons; Hij neemt geen steekpenningen aan ten koste van de arme maar luistert naar het pleit van de verdrukte. Hij wijst het gezucht van de wezen niet af, noch van de weduwe wanneer zij blijft klagen. Wie anderen bijstaat wordt welwillend ontvangen, en zijn gebed verheft zich tot de wolken toe. Het gebed van de arme dringt door de wolken heen, zolang het zijn doel niet bereikt, rust het niet; het laat niet af, totdat de Allerhoogste zich erbarmt, en de Rechtvaardige oordeel velt en recht verschaft.

TWEDE LEZING uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Lucas (18,9-14)

In die tijd zei Jezus tot hen die, – overtuigd van eigen gerechtigheid – de anderen minachtten, de volgende gelijkenis: 'Twee mensen gingen op naar de tempel om te bidden; de een was een Farizeeër en de andere een tollenaar. De Farizeeër stond met opgeheven hoofd en bad bij zichzelf als volgt: God, ik dank u dat ik niet ben als de rest van de mensen, rovers, onrechtvaardigen, echtbrekers, of

ook als die tollenaar daar. Ik vast tweemaal per week en geef tienden van al mijn inkomsten. Maar de tollenaar bleef op een afstand en wilde zelfs zijn ogen niet opheffen naar de hemel; maar hij klopte zich op de borst en zei: God wees mij zondaar genadig. Ik zeg u: deze ging gerechtvaardigd naar huis en niet die andere; want al wie zich verheft zal vernederd, maar wie zich vernedert zal verheven worden.'

OVERWEGING

De manier waarop mensen met elkaar omgaan heeft in alle tijden en culturen de belangstelling gewekt van schrijvers, dichters, redenaars en zo meer. Sinds de laatste paar eeuwen is die belangstelling sterk analytisch geworden; dat wil zeggen, dat sinds ruim een eeuw nieuwe wetenschappen ontstonden, zoals bv. sociologie en sociale psychologie, – allemaal heel interessant en (in tegenstelling tot veel andere wetenschappen) heel toegankelijk voor gewone mensen zoals u en ik.

Een voorbeeld vindt u in wat veelal wordt genoemd: social talk, een wijze van praten die het gesprek gaande moet houden omdat alles beter is dan een stilte. De inhoud van social talk is dan ook tijdverdrijf en heeft nauwelijks persoonlijke inhoud. Bekend is dat van de praatjes op een receptie, in de trein, bij de bushalte, in de wachtkamer van de tandarts en nog veel meer. Ook als je bv. lacht om grapjes die je niet snapt om je verlegenheid te maskeren en je dan weet dat het contact onecht is.

Kortom, dierbare mensen, u en ik kennen het allemaal, want de omgang van mensen met elkaar is niet simpel. Het is doorgaans geen huichelarij, want je wilt niet je beter voordoen dan je bent om de ander voor verlegenheid te behoeden; met andere woorden: je bedoelt het goed.

Maar toch is het van belang je steeds weer opnieuw te buigen over de vraag wat er eigenlijk steekt achter het flinterdunne masker waarachter men zich voor elkaar dikwijls verbergt. Want het openbare leven is dikwijls een maskerade.

Nou, dierbare mensen, het evangelie vraagt om een demasqué ten gunste van de vraag wat er écht in je leeft, wie en wat je nu

echt bent en wat je doet voor het oog van de ander. Over dat gegeven gaat het evangelie van vandaag: wat is echt en wat is onecht? Niemand hoeft de ander vragend aan te kijken; alle mensen, u en ik, hebben onze maniertjes om onszelf te presenteren en eventueel tegelijk te verbergen. Beide kunnen reuze onecht zijn.

Jezus van Nazareth neemt geen blad voor de mond en bijna beschamend brengt Hij mensen in verlegenheid door onechtheid aan te wijzen, – ja, pas op: onechtheid in de zin van het tegendeel van rechtvaardiging. Ik sprak u ooit daarover toen ik rechtvaardiging beschreef als een wijze van leven zoals de Schepper je bedoelt. De laatste van die twee typen uit het evangelie van vandaag ging gerechtvaardigd naar huis, dat wil zeggen: hij toonde zich als iemand die de relatie tot God kende en die zich niet mooier wilde voorstellen dan hij was.

Dierbare mensen, ruim 50 jaar na Jezus van Nazareth vertelt Lukas in zijn evangelie het voorval waarover u zonet hoorde. Hij deed dat kennelijk om de mensen van zijn gemeente duidelijk te maken dat zij zich niets hoefden te verbeelden over een “uitverkoren volk” te zijn. Want ofschoon dat inderdaad waar was, is uitverkoren-zijn pure gave, pure genade en op geen enkele wijze te danken aan persoonlijke ambitie, inzet of planning.

Het gaat hier over de maskerade van de verbeelding, – ja zelfs van een zekere inbeelding, dat je correct door het leven gaat. Maatschappelijk is dat trouwens inderdaad zo want alles bijeen hebben we samen een relatief keurige maatschappij en Kerk. We gedragen ons in het openbaar in het algemeen behoorlijk en maken periodiek via de bank geld over aan liefdadige instellingen, – alles goed en welgemeend. Gelukkig is dat zo. We menen het goed. Het gaat dan ook niet over een schuldvraag en dat is heel belangrijk

Ik denk dan, dierbare mensen, ook aan die farizeeër die God met opgeheven hoofd dankte, dat hij alles bijeen het in het leven behoorlijk goed deed. Wij vinden het onbescheiden, arrogant. Maar misschien was ook dié man niet slecht, geen bedrieger of acteur. Laten we uitgaan van het beste in elke mens, – ook van die farizeeër. Beiden deden hun best. Maar er is toch een verschil. Want rechtvaardiging komt voort uit echtheid, uit waarheid, – komt voort uit het tegendeel van eigendunk.

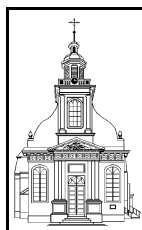
Want alles wat je als persoon hebt, heb je gekregen. Niemand hier, u niet en ik niet, heeft ook maar de geringste reden zich op persoonlijke kwaliteiten van christelijk leven iets te laten voorstaan.

Datzelfde geldt, dierbare mensen, voor het geloof en de praktijk van het geloof. Zoals ik in een ander verband zei: geloven is een leefstijl en zo geldt dat ook vandaag weer. Geloven doe je niet om er wijzer van te worden. Het geloof maakt je gelukkig als je je eigen verhouding tot God in de juiste proporties leert zien; dát is gerechtigheid. En dan denk ik even aan die tollenaar: ach, die man moest immers ook eten, – die moest ook een baantje hebben en hij kwam in dienst van de Romeinen en werd beschouwd als een landverrader. Dat was in de ogen van geen enkele jood goed te praten, maar hij bleef wel echt (dat moet je hem toegeven), – hij had de juiste verhouding tot God niet uit het oog verloren. Hij was rouwmoedig over alles wat hij in het leven had verprutst en hij ging dáárom en daarom alléén gerechtvaardigd naar huis.

Dierbare mensen, we worden hier niet ter verantwoording geroepen. Het gaat in deze tekst niet om je hart rouwmoedig te maken. Dat mag overigens wel en het kan een consequentie zijn. Maar Lucas roept zijn mensen op de werkelijke verhouding tot God voor ogen te houden en te geloven, dat je alles wat je hebt, – werkelijk alles van God ontvangt en bovendien de overtuiging dat alles waarin je tekort schiet, door God vergeven wordt.

Als je aan dat geloof toekomt, word je diepgelukkig. Want je hóéft niet te zwemmen voor je leven om iemand te zijn en je hóéft je ogen voor niemand neer te slaan om wat anderen van jou vinden. Het enige dat telt, is je verhouding tot God en die druk je uit in eerbied, stilte, aanbidding en in je gebed om (ondanks alles) door Hem te worden aanvaard.

(– Ruimte voor aantekeningen –)

Katholieke geloofsgemeenschap
St. Petrus' banden
Driebergen-Rijsenburg, 27 oktober 2019
© Frans E.M. Verhaar pr.